

OBRRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek obrtništva dravske banovine

»OBRRTNI VESTNIK«

izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu in stane:

celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna številka Din 2.—

GLASILO OKROŽNIH ODBOROV,
OBRRTNIH ZDRUŽENJ IN OBRRTNIH DRUŠTEV DRAVSKE BANOVINE

Uredništvo in upravljanje: Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se
ne vračajo. Ponatiski dovoljeni
le z navedbo vira.

Številka pri poštni hranilnici,
podružnici v Ljubljani 10.860.

XVII. letnik.

V LJUBLJANI, dne 17. avgusta 1934.

Štev. 12.

En korak dosežen — industrijskim obratom prepovedano popravljati obutev in obleko

Za naše najštevilnejše obrtnike t. j. čevljarje in krojače je gotovo razveseljiva vest, da je ministrski svet na osnovi § 63 fin. zakona za leto 1934-35 predpisal na predlog ministrstva za trgovino in industrijo uredbo o prepovedi popraviljanja obutev in obleke s strani tvorniških obratov za obleko in obutev. Omenjena uredba se glasi dobesedno:

§ 1. Industrijsko-tvorniškim obratom za obleko in obutev kakor tudi njihovim podružnicam in prodajalnam je prepovedano popravljati obleko oziroma obutev in sprejemati naročila za njihovo popravilo. Izvzete so samo malenkostne izpremembe med prodajo v prodajalnah, da se blago lahko prilagodi potrebam kupca. Obstoječe delavnice navedenih obratov za popravilo obleke in obutev je treba likvidirati v treh mesecih po uveljavitvi te uredbe. Industrijski obrati, ki izdelujejo gumijasto obutev smejo te izdelke popravljati samo v svojih tovarniških delavnicah.

§ 2. Proti kršitvam določb te uredbe veljajo določbe o kršitvah in kaznih obrtnega zakona.

§ 3. Ta uredba stopi v veljavo z razglasitvijo v »Službenih Novinah«.

Prvi korak dosežen

S prepovedjo ustanavljanja popravilnic za obutev in obleko tako tovarnam kakor njihovim podružnicam in prodajalnicam je dosežen lep uspeh zlasti za naše čevljarje in krojaške mojstre, ki so zaradi Bat'e in Tivarja prišli že v popolnoma brezupen položaj. Ta delni uspeh, ki predstavlja kot rečeno le prvi korak, je bil dosežen predvsem in lahko rečemo samo zaradi skupnega nastopa vseh gospodarskih krogov in res pošteno mislečih, ki so vsi nastopili proti Bat'i in Tivarju. Spomnimo se le na zbere, ankete, posvetovanja in proteste, ki jih je bilo nešteto. V tej borbi je stala v prvih vrstah Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, kar so ji že objektivno morale priznati tudi druge obrtne zbornice v državi. Spomnimo se ob tej priliki samo na ogromno zborovanje, na katero so bili poklicani vsi zastopniki prizadetih gospodarskih panog iz vse države t. j. v Celju marca meseca leta 1932. Spomnimo se dalje velikega zborovanja vseh okrožnih odborov iz Slovenije v Mariboru, ki se je baval z edino in glavno nalogo t. j. obramba in potrebni ukrepi za zaščito čevljarjev in krojačev pred Bat'o in Tivarjem, odnosno proti otvarjanju podružnic in popravilnic za obleko in obutev. Vsem so še v spominu številne ankete v zbornici sami in dalje stalni in ponovni predlogi obrtnega odseka ljubljanske zbornice, ki je dosledno pri vsaki seji pošiljala na vse merodajne kroge v Beogradu energične in tudi znanstveno utemeljene predloge in pozive, da je treba obrtništvo zaščititi pred industrijskimi obrati zlasti pa pred otvarjanjem podružnic, prodajalnic in popravilnic. Tudi na zadnji plenarni seji zbornice dne 17. marca 1934. je zbornični podpredsednik g. Rebek Jos. v imenu obrtnega odseka stavil utemeljen predlog v korist našega obrtništva zlasti čevljarjev in krojačev. Vsak objektivni presojevalec poteka te borbe pa mora ugotoviti, da so v tej borbi složno nastopali vsi domači gospo-

darski krogi, saj so bili v akcijskem odboru proti Bat'i poleg čevljarjev zastopani tudi domači trgovci in tudi industrijci, kajti neizpodbitna resnica je, da so se zaradi Bat'e in takih podjetij sploh čutili v svoji eksistenci ogrožene tudi domače tovarne in trgovine in to ne samo tovarne čevljev in trgovine čevljev, ampak tudi usnjarska podjetja in cela vrsta drugih podjetij, v katerih vse stroke posega Bat'a. To nam najbolj dokazuje protestno zborovanje vseh usnjarijev države, ki se je pred kratkim vršilo. Resnica je torej, da je skupna gospodarska fronta nastopila proti Bat'i in Tivarju.

Treba je doseči še drug korak

Rezultat dosežanje borbe, s katerim je dejansko Bat'i in Tivarju prepovedano ustanavljanje popravilnic, predstavlja kot rečeno, le en korak, ki je bil v borbi dosežen. Sedaj je treba iti en korak naprej in doseči prepoved ustanavljanja podružnic in popravilnic takih obratov kot Bat'a in Tivarja sploh. V tem smislu se je tudi glasil predlog obrtnega odseka ljubljanske zbornice, ki ga je stavil v imenu odseka zbornice podpredsednik g. Rebek Josip. V mestih nad 10.000 pa tudi več prebivalcev nimajo prodajalnice in po-

V obrambo okrožnih odborov

Ustanova zvez obrtnih zadrug se je že za veljavnosti prejšnjega obrtnega reda pokazala, da lahko smotreno vrši del poslov, ki jih zakon naroča obrtnim združenjem, s tem da v organiziranem sestavu določenega števila združenj lažje in bolj smotreno vrši naloge, ki so raznim obrtnim strokam skupne. Razvijajočo se razčlenitev bivših zadrug v vse bolj strokovine, več upravnih področij obsegajoče organizacije, je zahtevala nekje skupen forum, pri katerem so se obravnavala vprašanja skupnih interesov. Zakon sam zadržnim zvezam ni določal podrobnihtv imenov, temveč je to prepuščal zveznim pravilom. Vendar pa se je že v prejšnjem obrtnem zakonu (novela iz leta 1907.) občutila potreba določiti, da se na predlog zveze tkzv. okrajne zveze obrtnih zadrug uvedejo kot prisilne. Na našem področju takih okrajnih prisilnih zvez ni bilo ustanovljenih.

V ostalem pa je na dan, ko je novi obrtni zakon dobil obvezno moč, na področju dravske banovine obstojala kaj pestra slika obrtnih organizacij: pokrajinskih, oblastnih, sreskih, strokovnih in kolektivnih zadrug z obema zvezama za ljubljansko oziroma mariborsko oblast. Novi obrtni zakon se v svoji zamisli, kako je organizirati obrte v obrtnih organizacijah, ni nashnil na tukašnji sistem, temveč je strokovnim organizacijam predpostavil kolektivne. Samo izvestnim strokam, ki jih določno našteva, je namenil strokovne lastne organizacije. Zato pa je šel zakonodavec korak dalje in zaradi smotrenejše dosege ciljev, ki se stavljajo združenju, uvedel prisilno včlanjenje združenj v okrožnih odborih. Kakor so sicer okrožni odbori kot organizacije, v katerih so včlanjena dru-

družnice takih obratov nobene upravičenosti do obstoja, ker ni zanje nobene dejanske gospodarske potrebe. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se je tega vedno zavedala, saj je vkljub temu, da se je Bat'ova centrala v Borovem pri Vukovaru, torej izven področja Slovenije, pozivala na vsa mogoča pooblastila in dovolila stalno in dosledno ovirala izdajo potrdil Bat'i za ustanavljanje njegovih podružnic in prodajalnic, torej ne samo popravilnic, ki jih je sploh dosledno odklanjala. Zgodovinsko dejstvo je, da je ljubljanska zbornica intervenirala in prosila kr. bansko upravo ter, da se je našel izhod, da so se prijave za otvarjanje Bat'ovih podružnic in prodajalnic odklanjale in ovirale že dosežaj zaradi najmanjših formalnih nepravilnosti. V marsikaterem našem manjšem podeželskem mestu se je na ta način že dosežaj onemogočila ustanovitev podružnic Bat'e in Tivarja, da bo pa dosežen celoten uspeh, je potrebno, da se tudi doseže zakonita maščena prepoved ustanavljanja podružnic in prodajalnic vsaj v manjših mestih in na deželi sploh. Smotren in skupen nastop gospodarskih krogov bo tudi to za splošno gospodarstvo potrebno uredbo gotovo dosegel.

ženja in ne posamezniki, slični prejšnjim zvezam v tem pogledu, pa so po svojem prisilnem značaju in po določenih namelih, ki so jim predpisani (z min. uredbo z dne 15. 12. 1932.) vendarle bistveno drugačni od prejšnjih zvez. Ministrska uredba jim izročila in naroča nič manj kakor 18 nalog, ena važnejša od druge. Še bolj kakor po svojih obširnih nalogah, pa se okrožni odbori razlikujejo od bivših zvez po odgovornosti članov, torej delegatov obrtnih združenj. Uredba določa solidarno odgovornost članov uprave in nadzornega odbora »za protizakonito in ne vestno izvrševanje poslov«, ostali člani oziroma delegati okrožnega odbora pa odgovarjajo po določilih § 358., 387. in 389. obrtnega zakona, tako, da je nadzorna oblast t. j. zbornica oziroma banska uprava pooblaščenca s širokimi zakonskimi sankcijami za uravnavanje zakonitih delovanja te prisilne institucije, da bo služila v prid vsemu obrtništvu in da se ne bo spuščala za cilji, ki naj koristijo posameznim skupinam v dosegu interesov, ki s pravimi obrtniškimi potrebami nimajo nič skupnega.

V zadnjem času se med obrtništvo živahno pomišlja, ali so okrožni odbori potrebni ali ne in pripadniki, ki so zagovarjali tezo, da naj bi prejšnja zveza obrtnih zadrug ostala pri življenju, kaj radi sedaj odklanjajo okrožne odbore kot nepotrebno breme. Vsi vemo, da je prejšnja zveza obrtnih zadrug shirala na težki notranji boleznini je ne bi rešila nobena poživitev. Likvidacija je prav zasluženo končala življenje notranje tako bolnemu organizmu. Okrožni odbori so imeli nevažno nalogo, da zberejo med sabo sparte ideje v novo življenje. Če nič dru-

Zanimiva obrtniška razstava na velesejmu

Na letošnjem jesenskem velesejmu, ki se bo v ršil v dneh od 1. do 10. septembra, bo Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani priredil v svojem paviljonu obsežno in zanimivo razstavo, ki obeta biti prva svoje vrste v povojni dobi. Razstava je zamišljena tako, da bo prikazano gibanje obrtništva po številu obrtniških obratov in v organizacijskem pogledu za dobo več desetletij, nadalje bo prikazan pregled obrtnega pospeševanja od leta 1910. naprej, kakor tudi pregled razvoja obrtnega nadaljevalnega in drugega strokovnega šolstva. Dalje bo prikazana udeležba obrtništva v gospodarskih in pridobitnih združenjih, nazorno bo tudi predočena davčna obremenitev našega obrtništva, njega zadolžitve, dalje bo prikazana tudi statistika mojstrskih izpitov združena z razstavo izdelkov, ki so jih morali v nekaterih strokah izdelati kandidati pri praktičnem delu izpita. Končno bo prikazan tudi pregled prispevkov Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za obrtno pospeševanje v splošnem, kakor tudi za strokovno izobrazbo našega obrtništva. Natamnejši opis cele razstave bomo priobčili v prihodnji številki.

Dimnikarska obrt in predlog beograjske obrtne zbornice

Beograjska obrtna zbornica je stavila predlog, naj se glede dimnikarske obrti spremeni obrtni zakon v toliko, da bi ta obrt postala prosta in bi se rajoniziranje ukinilo. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani se je takoj zavzela za dimnikarje in kar najenergičneje zavrnila predlog beograjske zanatske komore, obenem pa opozorila združenje dimnikarjev za dravsko banovino o preteči nevarnosti. Združenje je sklicalo na dan 22. julija izreden občni zbor, katerega se je udeležilo 90 odst. članstva, kar znači, da so se člani zavedali, kakšna nevarnost jim preti s takim predlogom. Predsednik g. Udovič je uvodoma pojasnil vse nevarnosti takega predloga za dimnikarje same, kakor tudi za prebivalstvo, ker bi to pomenilo velik korak nazaj v napredku. Zastopnik kr. banske uprave g. sekretar Šink, kakor tudi zastopnik zbornice in okrožnega odbora obrtniških združenj g. Pristov sta se odločno izjavila proti predlogu beograjske obrtne zbornice ter obljubila polno pomoč oblasti odnosno uradov, katere zastopata. Sprejeta je bila soglasno resolucija, v kateri se najenergičneje protestira proti predlogu beograjske zbornice.

gega ne bi upravičevalo njih obstoja, že sama naloga, da v tej dobi ko se polagajo temelji novi obrtni upravi izvajanju novega obrtnega zakona in organiziranju združenj po novih zahtevah je to naloga, ki zasluži vso podporo. Res je, da so organizacije toliko vredne, kolikor jih vodijo osebe s širokim znanjem in jasnimi cilji. Lahko se reče, da je bila izbira vodstva okrožnih odborov na vse srečna, saj so se na vodilna mesta postavili ljudje, ki so kot preizkušeni obrtniki — organizatorji in pomembni obrtniški delavci zadosti izpričali svoje sposobnosti in svojo voljo za napredek obrtnega stanja!

F. Š.

Važna razprava k načrtu uredbe o razdolitvi obrtnikov

Kakor znano, je pripravila vlada načrt uredbe o razdolitvi obrtnikov in zato je sklicalo Obrtniško društvo v restavracijo »Zvezde« sestanek vseh članstva, da se pogovore o tej važni uredbi, ker bodo imele nove gospodarske uredbe bistven vpliv na nadaljnji gospodarski položaj našega obrtništva. Za navaden sestanek je bil sicer večer dobro obiskan, vendar so se pa vsi govorniki pritoževali na premajhno udeležbo, ker bi se za tako važna vprašanja moral pač zanimati vsak obrtnik.

Predsednik Josip Rebek je podal v resnici prav temeljito in podrobno poročilo, da so navzoči dobili popolnoma jasno sliko, kaj jih čaka.

Obrtniški stan je prišel brez svoje krivde v znatnem obsegu v položaj, da navzlic vsem naporom ne more zadostiti svojim obveznostim, in zato se vedno pogosteje ponavlja zahteva, da je treba glede tega, da je sedanje stanje posledica zaščitnih ukrepov, ki jih je izdala vlada za denarne zavode in za kmetovalce, tudi za obrtništvo izdati slične ukrepe. Čeprav je bilo obrtništvo prvotno načeloma proti izrednim meram, moramo vendarle priznati, da je v gotovih primerih potrebna dopolnitev pravnih predpisov, ki so bili izdani glede regulacije obvez v normalnih prilikah. Že lansko leto je vlada izdala uredbo o posredovanju, ki ni bila omejena na obrtnike in se jo je lahko poslužil vsakdo. Namen te uredbe je bil omogočiti dolžnikom pridobitev časa, da svoje obveznosti uredijo sporazumno s svojimi upniki. Ker pa uredba ni zadela vsega kar potrebujemo, je bilo treba iskati nekaj novega. Posebno na zadnji konferenci obrtniških zbornic v Skoplju so razpravljali o tem in sklenili izdelati poseben osmurek uredbe o zaščiti obrtništva, da ga predlože resornemu ministru, a med tem časom je minister sam sestavil uredbo o reguliranju dolgov potom odlaganja plačevanja in ga predložil ministrskemu svetu.

Danes ima obrtnik dve možnosti, če zaradi pritiska upnikov pride v neprijetno, namreč izvenkonkurzno poravnavo ali pa konkurz, tretja možnost je pa še tih sporazum z upniki glede odplačila dolgov na izvensodni način.

Zaradi zamrznjenih vlog danes obrtnik ne more priti do svojih prihrankov in zato nastajajo neprijetne komplikacije. Tudi med kmeti imajo obrtniki mnogo terjatev, ki bodo morali čakati nanje 11 let zaradi zaščite kmeta. Gotovo mora država pomagati tudi obrtniku.

Po novi uredbi je odloženo plačanje samo za dobo štiri let, ko bi moral prvi obrok dolžnik plačati v višini 20 odstotnega dolga že tri mesece potem, ko je pri trgovskem sodišču zaprosil za odlog plačanja. Naslednje leto bi moral plačati 35 odst. in zadnje leto 45 odst. obenem pa izgubi ugodnost odloga, če ne bi plačal prvega obroka pravočasno. Poleg tega bi moral dolžnik obenem s prošnjo predložiti svoje točno imovinsko stanje, seznam dolžnih zneskov, popis premoženja, načrt za odplačevanje, kakor tudi vsa jamstva, ki jih lahko da za pomudno odplačevanje v obrokih. Pri uredbi so pa izključene vse osebe, ki danes špekulirajo na poravnave in se hočejo razdolitvi na škodo svojih upnikov, poleg tega bi pa po načrtu ne bile deležne ugodnosti one tvrdike, ki še niso dve leti registrirane, dalje one, ki so bile v poravnalni ali stečajnem postopku v teku zadnjih treh let, kakor tudi one, ki ne vodijo predpisanih knjig, a bi jih po zakonu morale voditi.

Seveda bi se odlaganje plačevanja lahko nanašalo samo na one dolge, ki so nastali pred 1. januarjem t. l. torej na take, ki jih dolžniki niso mogli urediti zaradi krize. Načrt v tej obliki je zasilen ukrep, diktiran od krize obenem pa nekaka srednja pot med onim, kar smo imeli že sedaj. Po novem bi upniki prišli s 100 odst. kritja svojih terjatev pri največjih naporih dolžnikov, pri tem bi se pa dolžniki izognili konkurzu ali prisilni upravi, rubežni, prodaji premoženjskih delov pod dnevno ceno, sodnih stroškov itd. Zaščite se bo lahko poslužil le opek krog obrtnikov in je prav, da bo zaščiten oni, ki ima zamrznjen denar, da mu drug denarni zavod ali upnik ne uniči eksistenco.

Govornik je navedel tudi vprav pomembne številke o zadolžitvi obrtnikov

Podatke je zbrala ZTOI, ko je vprašala vseh 511 naših denarnih zavodov, odzvalo se jih je pa le 198, namreč 21 regularnih hranilnic, 4 banke in 173 kreditnih zadrug, a odzvali se niso predvsem podeželski zavodi, ki dajejo v prvi vrsti kredit kmetu. Leta 1933. je bilo pri 198 zavodih zadolženih 5251 obrtnikov in sicer za pičlih 112 milijonov Din. Pri 21 hranilnicah imajo obrtniki nad 41 milijonov dolga pri 4 bankah skoraj 9 milijonov in pri 173 kreditnih zadrugah okrog 61,5 milijona Din. Od vseh dolgov je pa nad 82 milijonov dolgoročnih kreditov. V vsej banovini imamo 20.000 obrtnikov, od teh je pa torej pri 198 od 511 zavodov zadolženih 5251 tako, da na vsakega obrtnika pride 5500 Din dolga, na vsakega zadolženca pa celo 21.271 Din. Ze pri tej ogromni številki pa moramo pomisliti še na to, da v tem času niso všteti dolgovi pri 313 denarnih zavodih! Stanje našega obrtnika je torej do skrajnosti obupno.

Glavna načela načrta uredbe o razdolitvi obrtnikov zahtevajo predvsem, da je prosilec za odlog plačanja aktiven in da nudi 100 odst. izplačilo pri 6 odst. obrestih, obenem pa mora amortizacijo svojih dolgov zaključiti v največ 4 letih.

Oporočilu predsednika Josipa Rebeka se je vnela prav stvarna debata, ki so se je udeležili člani gg. Nachtigal, stavbnik Bricej, podpredsednik Igljč, Milko Krapež, Kos, Sajovic, Toni in Cerne. Vsi govorniki so poudarjali škodo od zaščite kmetovalca, ki mu je vzela ves kredit obenem so pa prav vsi poudarjali, da je edina rešitev obrtnika in vsega narodnega gospodarstva — delo in zvišanje kupne moči prebivalstva. Obrtništvo naj se zaposli in kreditna sposobnost naj se zviša z znižanjem obrestne mere. Govorniki so tudi o davčnih zadevah, ko so se davki zvišali za 50 odst. produkcijski dohodek pa padli za 80 odst. Stavbnik Bricej je opozarjal, naj bo deflacija dosledna in bi morali znižati tudi vloge in dolgove za 40 odst., ko smo znižali obtok bankovcev za toliko. Zaščita kmetovalcev in denarnih zavodov naj se ukine ali naj se pa zaščitijo vsi gospodarski krogi enako. Govornik Nachtigal je predlagal konstituiranje ožjega odbora za ta vprašanja. Milko Krapež je pa predložil, naj velja zaščita kakor za kmeta tudi za obrtnika 11 let. Končno je bil sprejet predlog stavbnika Briceja naj bo podaljšana zaščita od 4 na 11 let, znižajo naj se obrestne mere na minimum, glavno je pa, da se da obrtniku delo in zviša kupna moč.

Odpoved službe nameščencem, ki so pozvani na orožne vaje

Vojno ministrstvo je sporočilo z aktom Dj. br. 12144 ministrstvu za notranje posle sledeče: V mnogih slučajih se je že dogodilo, da so poedini privatni službodajalci, pa tudi državne in samoupravne oblasti odpovedali službo nameščencem, kateri so bili pozvani na orožne vaje po členu 250 zakona o ustrojstvu vojske in mornarice. Na ta način so vojaški obvezanci po odslužitvi vaje ostali na ulici brez službe in brez kruha. Samo ta okolnost, da se je gotova oseba odzvala pozivu vojaške oblasti in izpolnila svojo dolžnost po zakonu, ne sme biti na nikak način povod, da bo ta oseba za to kaznovana in zgubila kos kruha. Ako se taki pojavi ne preprečijo, t. j. da predstavlja izpolnjevanje obveznosti po zakonu o ustrojstvu vojske in mornarice, katero mora vsak državljan izpolnjevati v voljo in ponosom, za poedince s svojimi posledicami težko kazni, mora to neizbežno dovesti do tega, da se v narodu ubije ljubezen do vojske in tudi do države.

Zaradi tega sem mišljenja, da se mora take postopke službodajalcev ali samoupravnih in državnih oblasti z najuspešnejšimi merami v korenini onemogočiti in zaščititi interese teh obveznikov, a posredno tudi interese vojske in države.

Pekovska obrt v Avstriji

V smislu sklepa uprave Združenja pekovskih mojstrov v Mariboru in po poročilu Zbornice za TOI so se marca letos podali predsednik Združenja g. Koren Jakob, podpredsednik nadzorstvenega predsednik g. Horvat Ivan in odbora g. Kovačič Alojzij na Dunaj, da se poučijo o razmerah pekovske stroke, tehničnih napravah, o ustroju in poslovanju združenj ter izvajanju obrtnega zakona v sosedni Avstriji.

Delegati so se na Dunaju zglasili predvsem pri pekovskem združenju, kjer jih je izredno prijazno sprejel tajnik združenja g. dr. Rill, ki jih je spremljal po Dunaju in jim na vsa stavičena vprašanja dal potrebna pojasnila.

Iz pridobljenih informacij je položaj pekovske obrti v Avstriji, kakor sledi.

Vajenske zadeve

Učna doba traja tri leta in je zakonito določena. Če ima obrtnik dva sorodna obrta n. pr. pekarskega in slaščičarskega in se hoče vajenec učiti obeh, traj učna doba štiri leta. Vsak vajenec mora obiskovati obrtno nadaljevalno šolo, poleg tega pa v tretjem letu učne dobe tudi strokovno praktično šolo, kjer mora delati določen čas vsa dela (mešati pri tabli, pri peči in drugo), tako da pride v enem letu dva do trikrat na isto mesto. Pri tem se ne ozira ne na starost, ne na spol, kakor tudi ne na stan. Vsak vajenec se mora temu brezpogojno pokoravati, vendar je izvedljivo samo na Dunaju. Ko je prestal učno dobo, ga oprostite brez praktičnega ali teoretičnega izpita in dobi samo od mojstra učno izpisevalo, katero potrdi združenje. Če hoče, lahko opravi pomočniški izpit, ni pa na to prisiljen. Vendar opravi ta izpit 99 odstotkov vajencev, ker smatrajo pomočnike brez pomočniškega izpita nekako tako, kot bi bili državljanji druge vrste. Po pomočniškem izpitu mora imeti pomočnik tri leta pomočniške dobe, da more opraviti mojstrski izpit. Tega pa ne more opravljati, če nima pomočniškega in tudi ne more brez nje postati mojster.

Delovni čas

Delovni čas je šest dni v tednu, vsak dan po 8 ur. S splošnim delom se prične ob 4. uri zjutraj. Čas od 20. pa do 4. ure se računa kot nočni čas in mora v tem času počivati vsako delo, izvzemši predelava in ta so: stavljenje kvasa, mešanje, tehtanje testa, kurjenje peči in neodložljivo čiščenje prostorov in orodja. Za ta predelava se sme zaposlovati samo neobhodno potrebno število delavcev; mladoletnih izpod 18 let za ta dela ne smejo uporabljati, ampak smejo pričeti z delom šele ob 4. uri. Ob nedeljah in določenih praznikih je vsako delo prepovedano, le v nekaterih slučajih se sme obratovati tudi ob nedeljah in praznikih, vendar mora biti vse delo končano do 9. ure. Inspekcija dela sme v gotovih slučajih n. pr. pri zgradbah, pri montiranju strojev, ali pri drugih obratnih napravah na prošnjo dovoliti nočno delo, toda največ do 60 dni v enem letu. Minister za socialno skrbstvo sme posameznim obratom po zaslišanju strokovnih združenj delodajalcev in delojemalcev dati nadaljnja dovoljenja nočnega dela, če se v zgoraj navedenem času ne daje vsa dela izvršiti. Če pa je delavec delal v nedeljo, se mu mora dati v tednu toliko ur odmora, kolikor ur je delal v nedeljo.

Z delavnim časom z začetkom ob 4. uri pa dunajski mojstri niso zadovoljni, ker so mnenja, da jim delajo velepekarske škodo, kakor n. pr. Hammerbrotwerke, ki imajo tako velik obrat, da lahko eni tretjini vsega prebivalstva postrežejo s kruhom in s tem lahko uničijo približno 300 mojstrov. Ker pa ta čas bolj ustreza drugim avstrijskim pokrajinam, morajo tudi Dunajčani biti z njim zadovoljni.

CENE PECIVU IN KONKURENCA

Polbeli kruh v obliki kolača se prodaja kg po S 0,62, to bi bilo približno 5,70 Din, v obliki štruca po 97 dkg S 0,62, ta pa stane približno 6 Din. Črni kruh 1,14 kg S 0,62 ali 5,70 Din, kg pride tako na približno 5 Din. Tudi kruh v obliki štruca je dražji, ker je teža za 3 dkg nižja. Izdelujejo še različne druge

vrste kruha, ki pa ima različne teže: »Elizabethbrot«, štruca 75 dkg stane S 0,62, beli kruh štruca 48 dkg S 0,62. »Milchbrot« 45 dkg S 0,70, žemlje 5 dkg S 0,07, t. j. približno 0,63 p. Preprodajalcem se daje na kruh S 0,06, na žemlje S 0,01, tako da so rabiti približno enaki našim.

V zadevi konkurence je v Avstriji še hujše, kakor pri nas. Nekateri mojstri prodajajo, kar je razvidno v izložbah, 10 komadov malega peciva ne za S 0,70, ampak celo za S 0,38. Moka je seveda dosti dražja in stane en kg S 0,60 do 0,70, t. j. 5,50 do 6,50 Din. Iz tega je razvidno, da ima kruh skoraj enake cene kakor moka, vendar pa moramo upoštevati dejstvo, da Avstrijci konzumirajo dosti več luksuznega in mlečnega peciva, kakor kruha, čeravno je to pecivo dosti dražje.

Plače pomožnemu osebju.

Plače pomočnikov na Dunaju so: A. ročni obrati do treh pomočnikov: I. kategorija »Mischer«, beli in črni, predpečnik in skupni delavec S 72,60 = 667,92 Din. II. kategorija »vice« Kleinjung pri tabli S 68,50 = 629 Din. Ročni obrati s štirim in več pomočniki:

I. kategorija S 73,10 = 762,52 Din. II. kategorija S 70,90 = 652,28 Din. III. kategorija S 68,80 = 632,96 Din. B. strojni obrati do treh pomočnikov: I. kategorija S 73,10 = 762,52 Din. II. kategorija S 68,80 = 632,96 Din. Strojni obrati s štirim in več pomočniki:

I. kategorija S 74,10 = 681,72 Din. II. kategorija S 71,40 = 656,88 Din. III. kategorija S 69,— = 634,80 Din. C. ročni in strojni obrati: V poštevprihajajo razen omenjenih tudi tisti, ki so bili oproščeni in jih po zakonu mora delodajalec zaposliti še najmanj tri mesece. Ti dobijo plače S 40 = 368 Din.

Pomožni delavci, hišni slugi S 44,40 = 408,48 Din. Vse omenjene plače so tedenske pri 48 urnem delu, nadure se plačajo s 25 odst. poviškom, dočim se nočne ure zaračunajo s 50 odst. poviškom. Odmori med delom se ne računajo v delovni čas. Nadure ob sobotah, kakor pred prazniki, se ne plačujejo, pač pa se morajo nadomestiti na kak drug dan, vendar še v istem tednu. Nadure se plačajo, če je na teden več kakor 48 delovnih ur.

V delovnem času 8 ur na dan mora en pomočnik izgotoviti 160 komadov v povprečni teži po 1,26 kg, v pekarnah do treh pomočnikov pa 173 komadov na pomočnika, oziroma 207 komadov v strojnem obratu, v pekarnah s štirim in več pomočniki pa 178 komadov, do 10 pomočnikov s stroji 228 komadov, v podjetjih, kjer so zaposleni vajenci, se računa za vajenca in dan 60 komadov. Kar se naredi več, kakor je zgoraj omejeno, se zaračuna po celotnem tedenskem plačilu, če je pa poseben »schluss« se plača 25 odst. od plače.

Vse te datjave se morajo plačevati tedensko in jih osebje mora zahtevati v štirih tednih od dneva zadnje plače, ker drugače izgubijo veljavo in jih delojemalci ne morejo več uveljaviti.

V slučaju bolezni, če traja dalj časa kot tri dni, se plača pomočniku, če je delal že najmanj štiri tedne, prvi teden polovico, drugi in tretji teden pa četrtino tedenske plače. Ta bolezenska plača se prizna le enkrat v času šestih mesecev, pri ponovnem obolenju se izplača samo toliko, kolikor je od prve bolezni preostalo.

Pomočniku, ki je zaposlen nepretrgoma eno leto, pripada teden dni plačnega dopusta, a po petih letih zaposlitve 14 dni.

To bi bile najvažnejše določbe glede pomočniških plač na Dunaju, kakor tudi v Gradcu, ker v obeh mestih ni ravno velike razlike. V Gradcu so samo nižje kategorije nekaj manj plačane.

(Pripominjamo, da je vzeta za podlago S po 9,20 Din.)

Iz vsega tega je razvidno, da so pomočniki v Avstriji boljše plačani, kakor pri nas. Če pa primerjamo cene življenjskih potrebščin, vidimo, da so naši pomočniki na boljšem. Vse mezde so minimalne in pogojene s kolektivno pogodbo.

Če ima pomočnik oskrbo pri mojstru, se mu sme od plače odtegniti tedensko S 18,20 = 167,44 Din.

Mojstrske datjave.

Letna doklada se določi vsako leto na občnem zboru in je za leto 1934 doklada določena s S 12,— za mojstra, po-

sebej še S 10.— za pomočnika in S 5.— za vajenca, razen tega pa mora mojster prispevati za Zvezo združenj (Innungsverband) S 12.— za Zvezo (Genossenschaftsverband) S 1,40 in Zvezo mojstrov (Meisterverband) S 5.—, skupaj torej S 30,40 = 279,68 Din brez pristojbin za pomočnike in vajence. Inkorporacija znaša S 150.— in za vsako prodajalno in pomožni obrat še S 200.—, poleg tega pa pobira združenje še za prijavo vajencev S 5.— in za oprostitvev enako vsoto. Vsak član združenja dobi brezplačno »Bäckerzeitung«.

Po pojasnitih na vprašanja naših mojstrov jim je g. dr. Rill razkazal in pojasnil arhiv združenja, ki je precej obširen in zanimiv. Od 12. stoletja so vsi predsedniki združenja ovekovečeni v posebnih knjigah, vsak zase ima svojo stran, na kateri so lepe skladbe, na drugi strani pa popis osebe, kdaj in kako dolgo je bil predsednik, nakar slede pečat in podpisi. Zanimiva in omembe vredna je zastava v originalu, ki so jo imeli peki za časa obleganja Dunaja.

Vse knjige in spisi so pisani z roko, šele leta 1805. je združenje dobilo dovoljenje, da se smejo knjige tiskati. Od tega leta naprej izdaja združenje tudi pekarski koledar, ki se je razvijal od leta do leta do današnje svoje popolnosti.

Ogled zborovalne dvorane.

Zborovalna dvorana je zelo velika. V njej je prostran podij za predsednika in dva podpredsednika ter za dva zapisničarja. V dvorani je v 17. vrstah po 16 sedežev za člane, poleg tega še miza s stoli za časnikarje in posebna za zastopnika oblasti. Na stenah visijo slike od vseh predsednikov od 12. stoletja naprej, v ozadju dvorane je zgodovinska slika, ki predoloča, kako se pekovska četa z zastavo bije s Turki, na prednji strani so slike avstrijskih cesarjev in dunajskih županov, na hodniku pa so ovekovečena imena v svetovni vojni padlih mojstrov in njih sinov.

Obisk pri združenju je bil s tem končan in predsednik g. Koren se je v imenu delegatov in vseh članov našega združenja prav pristočno zahvalil g. dr. Rillu za njegovo vpljivost in požrtvovalnost, ki jo je izkazal delegatom.

Popoldne so delegati obiskali velesejem in se zlasti zanimali za pekovsko razstavo, o kateri je časopis »Austria« poročal, da bo pokazala različne novosti v pekovskem obratu, vendar pa ni bilo videti nič kaj posebnega, kar bi imelo pomen in važnost za naše kraje in razmere. Za druge razstavne predmete se delegati niso zanimali.

Drugi dan je bil namenjen ogledu nekaterih podjetij. Ta podjetja ali obrati so še danes večinoma v kletih. Kar se tiče snage in higijene si morajo priti dunajski peki pogledat obrate v Maribor, da se bodo kaj naučili.

Na povratku z Dunaja so se delegati ustavili v Gradcu. Tudi tam so jih prijazno sprejeli. Zasedli so dopis mestnega načelstva v Brucku a/M. iz leta 1672, s katerim predpisuje pekomo težo in ceno peciva in kruhu. Zemlja sme veljati 1 krajcar in mora biti težka 7 lotov. »Oblasse« kruh 6 krajcarjev za težo 2,15 lotov. Iz tega je razvidno, da so že tudi naši davni predniki imeli težko stališče, ker jim je oblast diktirala ceno in težo kruha. Še drugo zanimivost posejude združenje v Gradcu, in sicer listino iz leta 1802, v kateri se obvezujejo pekovski mojstri in gostilničarji, vsak s svojim lastnoročnim podpisom in pečatom, da ne bodo dajali nobenega rabata. Pek ne sme dati, gostilničar pa ne sme vzeti in kdor bi ta sporazum prekršil, plača globe 24 goldinarjev, kar je bila za takratne čase velika vsota, skorajda malo premoženje.

Tudi v Gradcu so si delegati ogledali več obratov, med njimi pekarno Steiner v Eggenbergu, ki zaposluje 16 pomočnikov. Ob času ogleda ni bila v obratu, ker je tudi v Avstriji kriza in ne konzumirajo več toliko peciva, kakor prejšnje čase. Zategadelj se mora obratovanje preje končati, kakor bi bilo želeli. Ta pekarna je moderno urejena in se ne nahaja več v kleti, marveč v pritličju. Vsi prostori so zračni in svetli in odgovarjajo vsem zdravstvenim in higienskimi predpisom. Obratujejo s tremi »Auszug« pečmi, — vsaka s štirimi ploščami, — in z veliko parno pečjo na dve etaži, vse od firme Werner-Pfleider na Dunaju. Poleg tega ima pekarna dva velika stroja za mešanje in malega, že precej starega, ki je le za majhne množine testa. Imajo tudi stroj za oblikovanje dolgih žemelj. Stroj za »kajzerice« nimajo, ker se ne izplača in žemljice tudi niso tako lepe kakor z ročnim delom. G. Steiner je imel tudi stroj za oblikovanje štruc dva meseca na poskušnjo. S tem strojem

Josip Rebek:

Sofija.

Točno po programu je privozil naš vlak na postajo, kjer nas je sprejela velika množica občinstva in gromki »hura«-klici so zadoneli po prostranem peronu sofijskega kolodvora. Godba obrtno-nadaljevalne šole je intonirala jugoslovnsko himno, katero je zbrana množica poslušala stoje in odkritih glav. Niso še utihnili zadnji akordi, že se je dvignil ponovni val navdušenja in zadonela je veličastna

Udeleženci delegacije jugoslovnskih gospodarstvenikov pred postajo v Sofiji

»Šumi Marica«, katero smo vsi odpeli glasno in globoko čuteče. Jugoslovnska delegacija je bila nato pozdravljena z nadvse prisrčnim nagovorom po predsedniku sofijske trgovsko-industrijske zbornice g. Savovom, naglašujoč veselje nad tem, da ima čast in ugodno dolžnost, pozdraviti v imenu celokupnega bolgarskega gospodarstva delegacijo gospodarstvenikov iz sosedne bratske države. Želeč vsem najiskrenejšo dobrodošlico in zadovoljno bivanje v Bolgariji, je izročil vodji naše delegacije g. Petkoviču tudi krasen šopek cvetja, ki se mu je v imenu vseh zahvalil na pozdravu in tako iskrenem sprejemu v prestolnici bratskega naroda.

V krogu odličnikov, ki so nas sprejeli, smo opazili izredno veliko število obrtniških predstavnikov, a bili so tudi častno zastopani drugi stanovi. Poveljali so pa osobito lep in ljubezniv sprejem odlični predstavniki civilne in vojaške oblasti. Pozdravit nas je tudi prišel g. Aleksander Cincar-Marković, opolnomočeni minister in tajnik našega poslanstva v Sofiji. Ko so prišli še »do besede« številni fotografi, smo se odpeljali v pripravljene luksuznih avtobusih v hotele Imperijal, Union-Palace in Komercijal, kjer so bile za vse pripravljene najboljše sobe. Vse je bilo vzorno in brezhibno organizirano, tako da je bil takoj prvi vtis, ki smo ga dobili, najboljši. Vso pot od kolodvora pa do hotelov je občinstvo pozdravljalo jugoslovnske goste in ti prisrčni pozdravi ulice so bili še mnogo bolj zgovoren dokaz, ko vsi oficijelni govori, da se je zblizanje med jugoslovnskimimi narodi v resnici pričelo.

Intimnemu kosilu, ki so ga nam pripravili v odličnem hotelu »Union-Palace«, so prisostvovali poleg predsednika g. Savoa in generalnega tajnika g. dr. Sarajlijeta ter tajnikov gg. Kупenkova in dr. Pejeffa tudi drugi odlični predstavniki bolgarske privrede, ki so bili dodeljeni kot tolmači in vodiči naši delegaciji.

V teku popoldneva je posetilo vodstvo naše delegacije jugosl. poslanstvo in izročilo svoje posetnice v kabinetu ministra trgovine in industrije. Ostali smo si pa ogledali nekoliko mesto ter posetili obrtno-nadaljevalno šolo (slike smo objavili v zadnji številki) in trgovsko gimnazijo. K zanimivosti in popisu obrtno-nadaljevalne šole se še povrnemo.

In Sofija... Mestó samo napravi na tujca veličasten vtis. Lep solnčen dan nam je nudil »Semeništa«, kamor nas je potegil moderen tramvajski voz, naj-

se izdeluje na uro 5000 komadov, vendar ni rentabilen, ker se ga ne more izkoristiti. Enak stroj posejude tudi konzumna pekarna v Eggenbergu, ki pa tudi ni bila v obratu, kar dokazuje, da se je tudi v Gradcu konzum kruha znatno zmanjšal.

Vsi peki v Avstriji upajo, da se bo konzum kruha zvišal, ker smejo pričeti preje z delom, in bo tako prišel sveži kruh prej na trg. Tudi Nemčija je omilila prepoved nočnega dela v pekarnah in so v enem letu potrošili 100 tisoč ton pšenice več kakor preje, ko je bila prepoved nočnega dela v velja-

Spomini iz Bolgarije

lepši razgled. Sofija, glavno in prestolno mesto Bolgarije, leži na široki ravnici ob vznožju pogorja Vitoša. Bogata in pestra je zgodovina teh krajev, ki so jih imeli podjarmljene Trakici, Rimljani, Grki, pa tudi Huni so močno pustošili. Leta 1194 je mesto Sredec, kot se je imenovala takrat Sofija, iztrgal iz bizantinskih rok bolgarski kralj Asen. Pod gospodstvom Bolgarov se je mesto naglo močno razvilo v gospodarskem in kulturnem pogledu. Se-

jajo lepi nasadi, ki se preko ceste združujejo v idiličen mestni park.

Z vzhodnega izhoda carskega dvorca se pa pričinja široka in dolga cesta Cara osvoboditelja. V prirodnoznanstvenem muzeju poleg dvorca pa najdeš razstavljeno vso favno in floro dežele in ta muzej je tudi eden najbogatejših in najzanimivejših balkanskega polotoka. Ob njegovi strani pa stoji mala lepa ruska cerkva, eden najlepših spomenikov Sofije.

le od leta 1429 je pa poznano po imenu Sofija. Pod turškim robstvom, ki je trajalo celih 430 let, je mesto močno trpelo. Šele v letu 1825 se prične narodno probujenje, ki je s pomočjo šol in raznih kulturnih ustanov dvignilo narodno zavest, 23. decembra 1877 pa so zavzele ruske čete mesto in ga osvobodile Bolgarom.

Sofija je danes največje pa tudi najlepše mesto Bolgarije ter združuje nad 300.000 prebivalcev. Zivahna gradbena delavnost pa priča, da je pričakovati še lepšega in večjega razmaha. Od obširnega kolodvorskega poslopja vodi krasna velemestna avenija v sredini mesta in je nje konec zaključen s cerkvijo Svete Nedelje, ki jo ovekovečuje veličastna kupola, ozadje pa tvori mogočni gorski masiv Vitoše, katere vrh se tudi ves bel blesti v lepem majniškem jutru. Desno od tu dospemo do kolosalne zgradbe: mestne tržnice, kjer te postrežejo s prav vsem, kar potrebuješ za prehrano. Ogromne količine jagnjetine, zelenjave, rib in drugih hranil prodajajo v nakup vneti prodajalci. Za tržnico se dviga veliko okroglo poslopje, sinagoga španskih židov. Ogledali smo si tudi to znamenitost, seveda pokritih glav, kakor to določajo njih verski predpisi. Nasproti tržnice so lepo negovani nasadi, kjer se je svoječasno nahajalo rimsko kopalnišče. Ozadje teh nasadov za zaključuje danes mestno kopalnišče, ki je moderno urejeno in vsebuje poseben oddelek za elektro-terapijo. Ta mineralna voda, ki izvira skoro v sredini mesta v toploti 47 stop. C, je tudi močno radioaktivna ter zdravilna za kožna in revmatična obolenja. Tam na oglu Marije Luise in Trgovske ceste se pa dviga svarično znamenje nekdanjega turškega gospodstva, lepa mošeja Banja Baši z dičnim vitkim minijaretom.

Katedrala Sveta Nedelja je nova zgradba, potem ko je bila stara leta 1925, po znanem atentatu popolnoma porušena. S trga, imenovanem po katedrali, vodijo na vse strani tramvajске linije. V bližini se nahaja tudi teološka fakulteta in poleg nje nova lepa rezidenca bolgarskega mitropolita. Ne daleč od tu proti severu se nahajajo še ostanki starega rimskega kopalnišča Gil-Djami imenovani. Isto je bilo kasneje preurejeno v kristjansko cerkev Sv. Jurija in pod Turki v mošejo, sedaj je pa zgodovinski muzej.

Na trgu Aleksandra I. se nahaja stari turški konak, ki je bil kasneje primerno razširjen in preurejen v carski dvorec. Skromno lično zgradbo obda-

vi. To je nov dokaz, da občinstvo hoče imeti zgodaj zjutraj sveže pecivo in če tega ne dobi v zgodnjih urah, potem si ga sploh ne nabavi. Naši pomočniki pa na vsak način hočejo odpraviti nočno delo in s tem zmanjšati konzum in oškodovati mojstre, same sebe in tudi našega kmetovalca, kar pa se mora na vsak način preprečiti.

Bilo bi potrebno, da naši mojstri vseh obrtnih panog čim pogostejše obiščejo na ta način svoje tovarise v inozemstvu, ker se bodo gotovo marsikaj koristnega naučili, kar bodo pozneje s pridom porabili tudi v naših razmerah.

Nekoliko dalje vzhodno se dviga na Bulevardu Cara osvoboditelja lepa zgradba oficirskega doma. Od tu naprej dospemo po isti cesti na trg Cara osvoboditelja, v katerega sredini nasproti »sobranja« — narodne skupščine bolgarske — je postavljen spomenik Cara osvoboditelja Aleksandra II., ki spominja mimoidoče na osvoboditev Bolgarije po Rusiji. Za Narodno skupščino se pa razprostira prostrani trg Aleksandra Nevskega. Na sredi trga se dviga velika in lepa cerkev »Sveti Aleksander Nevski«, umotvor ruskega arhitekta Pomeranceva, ki je bila zgrajena v spomin na osvoboditev Bolgarije po Rusiji. Ona stoji na najvišjem mestu in njene zlate kupole bleste v solncu mogo kilometrov daleč v deželo. Notranje stene so od spodaj vložene z barvastim marmorjem, oltarji, freske, mozaiki in ikone so delo najboljših bolgarskih in ruskih umetnikov, podzemlje pa služi za panteon.

Krasna je Sofija, a tudi narod je ljubezniv prijazen in gostoljuben. Moderne velemestne izložbe izpričajo vsakemu tujcu napredek trgovine. Mnogobrojne šole pa značijo o stremljenju naroda po kulturi in napredku.

Ko smo si tako na hitro nekoliko ogledali mesto in si ustvarili te najlepše vtise, smo se sešli ob 6. uri zvečer vsi delegatje v natrpano polni posvetovalnici trgovinsko - industrijske zbornice, kamor je bila sklicana slavnostna seja in kateri so prisostvovali vsi jugoslovnski delegatje ter okoli 200 bolgarskih obrtnikov, trgovcev in industrijcev s celokupno upravo zbornice. Predsednik komore g. Savov je otvoril sejo ter v svojem odličnem govoru poudaril radost, da vidi prisotne jugoslovnske delegate. Izrazil je največjo potrebo medsebojnega sodelovanja in tesnega združenja dveh narodov, katere gospodarske prilike so si povsem slične. Nadalje je g. Savov podal statistične podatke o trgovskih odnosih med Bolgarsko in Jugoslavijo, iz katerih se posnema, da so oni do sedaj bili prav neznatni. Na koncu svojega govora je izrazil g. Savov željo, da naj bi bila ta svečana seja temelj bodočega dela in da bi bili vsi gospodarji teh dveh bratskih narodov pionirji bolgarsko - jugoslovnskega združenja. Svoj govor je zaključil z vzklikom: »Naj živi Jugoslavija in Bolgarska.«

Njemu je odgovoril predsednik jugoslovnske delegacije g. Voja Petković zahvaljujoč se na prisrčnem bratskem sprejemu. Izjavil je, da je trgovinski dogovor med Jugoslavijo in Bolgarsko slučajno ta dan podpisan. In to dokazuje, da je iniciativa gospodarstvenikov za stvarni medsebojni bližnji odnos že rodila z dobrim sadom. V imenu članov delegacije javlja, da hočejo biti vsi nosilci zblizanja in združenja bratskih vezi med obema narodoma! Po dvorani je navdušeno završalo in pritrjevanje ter vzklikanje živela Jugoslavija in Bolgarija. Tem govornikom so se vrstili še drugi govorniki, ki so vsi poudarjali idejo bratstva in čim bližjega sodelovanja, nakar je predsednik zaključil svečano manifestacijsko zborovanje.

Na večer istega dne je priredila sofijska trgovinska industrijska zborni-

ca slavnostno večerjo, kateri so prisostvovali vsi člani naše delegacije v večernih oblekah. Večerje se je udeležilo tudi nad 100 povabljenecov iz najodličnejših krogov ter predstavnikov korporacij in organizacij sofijskega mesta. Omenim naj tudi, da se je seje udeležil bolgarski minister g. Bojadžijev ter jugoslovenski poslanik g. Cincar-Marković.

Na banketu je pozdravil kot prvi jugoslovenske predstavnike g. Savov. Ob svojem govoru je dvignil napitnico na zdravje jugoslovenskih gostov, nakar je godba zaigrala jugoslovensko himno. Minister privrede g. Bojadžijev je v svojem govoru dal duška radosti na prijateljskem združenju obeh narodov, katerih interesi so si povsem enaki. Njemu je odgovoril jugoslovenski minister in poslanec v Sofiji g. Cincar-Marković, poudarjajoč, da je delo na zblizanje že rodilo svoje prve uspehe. »Najboljša garancija za boljše bodočnost obeh narodov je pa modrost naših vladarjev!« je rekel g. poslanik ter napil na zdravje bolgarskemu narodu in ministru Bojadžiju.

Njim je odgovoril g. Voja Petković ter poudaril v svojem govoru, da so jugoslovenski gospodarstveniki prišli ne samo, da vračajo poset bolgarskih gospodarstvenikov, temveč da se tudi spoznajo z bolgarskim gospodarstvom.

Predsednik ljubljanske Zbornice TOI g. Jelačin je nato v svojem govoru poudaril, da je Ljubljana sprejela bratske goste z odkritosrčnim občutkom bratstva, ter nadaljeval: »Nas vse je rodila slovanska mati, med vami se počutimo kakor doma. Nekdaj v mojih mladih letih smo iz Slovenije prišli na Kalemekdan v Beograd in tam zapeli Karadjordjevo himno, pa rekli so nam, da smo mladi fantasti. Lahko, da hoče danes nekdo ravno tako reči za pionirje jugoslovensko-bolgarskega bratstva. Vendar tudi njih bo zgodovina demantirala. Mi Slovenci smo bili že pred vojno enaki srbofilni kakor bolgarofilni. Mišljenja sem, da je rešitev obeh držav v slogi in skupnem sodelovanju. Boga prosim, da ta današnja sloga naj ostane tudi iskrena in trajna ter želim, da skoro pride dan, ko bomo brez potnih listov mogli potovati iz Bolgarije v Jugoslavijo in obratno ter da nas o kupčijskih vezah poveže čim preje carinska unija!« Tem besedam, ki so prišle iz srca odkrito in nevsiljivo, je sledilo navdušeno odobravanje. Vrstili so se še mnogi govorniki, ki so vsi bili polni bratskega navdušenja.

Pozno v večer se je razšla družba od tega zgodovinskega sestanka.

Proslava sv. Cirila in Metoda

Jutro 24. maja nas je zbudilo zarana. Vse mesto se je odelo v praznično lice in raz hiš in palač so se vile mogočne bolgarske trobojnice. Iz sosednjih ulic so prihajali glasovi koračnic, ki so spremljali v paradnem pohodu mladino na svoja zbirališča. Kmalu se je zbrala tudi naša delegacija in podali smo se v dvor ter vpisali v knjigo ter odšli nato na Trg Aleksandra Nevškega.

Kar je pri nas praznik sv. Save, to je za Bolgare praznik sv. Cirila in Metoda, samo, da pri proslavi tega dne sodeluje na Bolgarskem res ves narod, da se pa pri nas omejuje na interne prireditve šol. Med potjo smo srečevali močne skupine uniformiranega dijaštva, Junakov, omladincev in četnikov, vsaka s svojo godbo na čelu. Na vsakem koraku in vsakem obrazu, kogarkoli si srečal, si lahko razbral, da je praznik sv. Cirila in Metoda Bolgarom redko, a tudi največje slavlje. Letošnja proslava je bila pa tem bolj veličastnejša, saj se je pa tudi vse prebivalstvo dobro zavedalo, da ji prisostvujejo odposlanci najbližjega jim

bratskega naroda. Že ob devetih dopoldne se je pričela pomikati vsa ta množica občinstva na velikanski trg pred cerkev Sv. Aleksandra Nevškega, vnes pa oddelki vojske ter raznih šol, vsaka s svojo godbo na čelu. Vsa Sofija je žarela v ognju navdušenja in praznik mladine se je pretvoril v praznik naroda.

Car Boris in carica Ivana z metropolitom Štefanom med službo božjo

Ko smo si ogledali notranjost mogočne katedrale, smo imeli priliko se razgovarjati z Njegovo Svetostjo, metropolitom Štefanom, vrhovnim poglavarjem Bolgarske cerkve, ki nam je tudi podelil svoj blagoslov, želeč v iskrenih besedah, da bi Bog pomagal na stvarjenju sloge med obema narodoma, ki jima je tako potrebna.

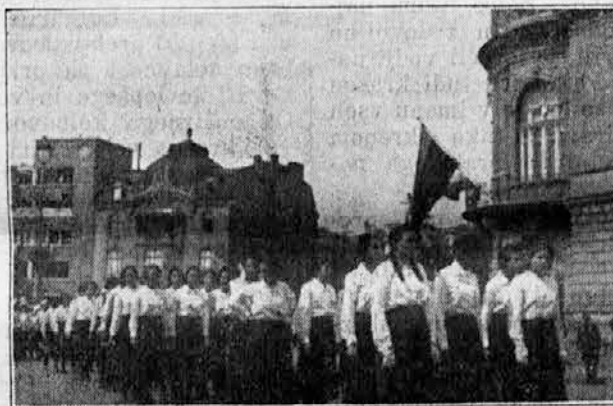
Med tem se je na prostranem trgu zbrala vsa množica naroda nad 100 tisoč ljudi. Mnogobrojne so bile zasta-

ditelji in predstavniki. Ko je obšel našo delegacijo smo mu Jugoslovenci navdušeno vzklikali »Živijo!«

Na to je sledil cerkven obred »moeben«, ki ga je opravil metropolit Štefan in kateremu so prisostvovali poleg carske dvojice, tudi predsednik vlade g. Georgijev z vsemi člani nove vlade, bivši predsednik Mušanov in drugi biv-

ši ministrski predsedniki. Po končanem obredu je zbrani mladini in občinstvu spregovoril o pomenu praznika profesor Pavlov, velikanski dijaški mešanji zbor, nad 800 pevcev, je pa zapel »Šumi Marica« in veličastno Cirij-Metodijsko kantato.

Sledil je obhod vojske, šol in društev in naši bolgarski spremljevalci so prav srečno uspeli v tej množici naroda, da so nas privedli pod arkade oficirskega doma, od koder je bil najlep-

Šolska mladina v povorki

ve raznih društev in ustanov. Mladina je pa vihrala v rokah narodne zastavice z vtisnjenimi slikami svetih slovanskih blagovestnikov. Poleg vojaštva so se zbrali stari veterani v slikovitih četaških krojih, kraj njih pa si ozrl zopet mladino, ki je s ponosom samozavesti izpričevala žilavost in vedrost bolgarskega naroda. K proslavi so polnoštevilno prispeli vsi dijaški kolegiji, šole, društva in organizacije. Opazil si med množico tudi Ruse, Čehoslovake, Francoze, Poljake, Nemce, Italijane in Rumune, vsak v svojih slikovitih uniformah in svojo narodno zastavo. Vse je bilo lepo organizirano in vsak je vzdržal vzorni red.

Za našo delegacijo je bil določen poseben prostor pri carski tribuni, ki je stala na trgu pred cerkvijo, vsa okičena z zelenjem in cvetjem, kjer se je zbrala celokupna vlada z višjo duhovščino, da pozdravi cara in carico. Kot prva je prispela Nj. Vel. carica Jovana s spremstvom, kateri so množice priredile navdušen pozdrav. Kmalu za njo je prispel tudi Nj. Vel. car Boris ter je obšel oddelke vojske, šol in društev ter se prijateljsko rokoval z vo-

si razgled na paradni mimohod. Ta parada je bila najlepše naše doživetje. Čudili smo se vzorni organizaciji bolgarske mladine, ki je disciplinirano prikorakala za vojsko in veterani. Prav vse šole so bile tu zastopane, od moških in dekliških, osnovnih, srednjih, višjih in strokovnih šol, pa tudi obrtni vajenci in vajenke, seveda vsi enotno uniformirani so poveljevali parado. Med njimi so se pa vrstile šole drugih narodnosti ter raznih veroizpovedi. Seveda vsaka šola z najmanj eno lastno godbo. Videli smo mladenke, ki so korakale strumno in vzorno krito v deseterostopu pod taktom glasbe svojih tovarišič. Solze navdušenja in radosti so zalile naše oči ob pozdravih te narodno zavedno vzgojene mladine. Nihče od nas ne bo mogel pozabiti te velike in veličastne manifestacije. Bil je to že skoraj vojaški pohod šolske mladine. In ta organiziranost mladine je napravila najmočnejši vtis, da je moral vsak gledalec dobiti spoštovanje do bolgarskega naroda in prav je imel tovariš, ki je rekel: »Naši učitelji in profesorji bi morali videti ta pohod mladine, da bi spoznali kako treba in

kako se mora vzgajati mladina!« In to je bila soglasna sodba nas vseh, ko smo se spomnili raznih dijaških sprevedov doma...

Solam so sledili visokošolci, nato razna dijaška društva, nazadnje pa visokošolci fašisti, vsi pozdravljajoč s fašističnim pozdravom.

Nad dve uri smo motrili mimohod, srca so nam prekipevala navdušenja in dasi hripavi od vzklikanja, še in še bi sledili povorki, katere veličastni utisi nam ostanejo neizbrisno v spominu.

V gostih pri sofijskih obrtnikih

Za naše razmere izredno zanimivo je dejstvo, da imajo v Bolgariji skupne zbornice. Leta 1930, so obrtniki sicer zahtevali, da se jim osnujejo posebne zbornice, a to očitno pod uplivom naših beograjskih tovarišev, ker sem imel sam ob enem kongresu Zemaljskega saveza zanatlijskih udruženj v Beogradu leta 1929. priliko slišati oficijelne razgovore v tem smislu z našimi beograjskimi predstavniki in odposlanstvom bolgarskih obrtnikov. Torej popolnoma pod uplivom iluzij beograjskih obrtniških krogov, so v letu 1931. »izbojevali« bolgarski obrtniki svoje samostojne obrtniške zbornice. Ni pa poteklo leto dni njih obstoja, že so razočarani zahtevali združitve s trgovci in industrijci. Kajti prekmahu so se prepričali, da je napredek in gospodarski razvoj bolgarskega obrtništva edino mogoč v složnem skupnem gospodarstvu s trgovci in industrijci ter da pomeni razdvojenost teh gospodarskih stanov samo cepljenje sil in trošenje denarja. Njihovi zahtevi je upravna oblast tudi takoj kakor preje rada ugodila in danes ni med njimi treznega in razsodnega obrtnika, ki bi še vztrajal na ločitvi gospodarskega predstavnitva. Zavednost, ki jo je s to odločitvijo pokazalo bolgarsko obrtništvo izpričuje tudi njih naobraženost in samozavest. Pa saj dobro tudi vedo naši bolgarski obrtniki, kaj jim je njih skupna zbornica ter kolike ugodnosti imajo oni od nje napram svojim dajatvam.

V Bolgariji imajo pet trgovsko - industrijskih zbornic, katere smo tudi vse posejili in se bodem ob priliki na posamezne še povrnili. Dejstvo, da je bil bolgarskim tovarišem naš spor v vprašanju zbornic tudi dobro poznan je mnogo uplivalo na naše intimne odnose in smo mi Slovenci imeli mnogokrat priliko konstatirati ugodnosti ter važnost načela skupnega sodelovanja. Ne vem ali so naši tovariši, ki se tako krčevito drže za sistem ločenih zbornic, kateri je nedavno tudi v napredni Nemčiji doživel svoj polom, ker so tudi tam uvedli skupne zbornice, kot edino koristno gospodarsko ustanovo, pridobili kaj na izkustvih ali ne? Zadrževalo bi nam zaenkrat samo iztreženje, da naj se oni drže svojega, nam Slovencem pa prepuste prosito naše delovanje v skupnem delu in naj ga nam ne podirajo.

(Nadaljevanje sledi.)

Iz naših krajev

Profesor Anton Sušnik, bivši prometni minister v Davidovičevi vladi, je umrl na kirurški oddelku splošne bolnice v Ljubljani. Pokojnik je bil eden voditeljev katoliškega gibanja v Sloveniji, ki je uspešno deloval tudi kot publicist. Slava njegovemu spominu!

Odgovorni urednik Lojze Hočevar. Za korekturje »Obrtnega Vestnika« Josip Rebek. Tiska Narodna tiskarna. — Predstavnik Fr. Jezeršek. Vsi v Ljubljani.

Naznanilo otvoritve

Cenjenemu občinstvu vladno naznanjam, da sem otvoril 1. avgusta t. l. gostilno

„BAVARSKI DVOR“, Tyrševa cesta 31

Javljam cenj. občinstvu, da sem bil dolgoletni plačilni natakter v boljših restavracijah.

Nudim najboljša štajerska, dolenska, belokranjska in dalmatinska vina po jako zmernih cenah. Vedno sveže pivo v vrčih.

Sveža topla in mrzla jedila vedno na razpolago.

Abonenti se sprejemajo na domačo hrano.

VSAK PETEK SVEŽE MORSKE RIBE, EVENTUALNO TUDI OB SREDAH!

Se priporoča Ernest Derganc, gostilničar

LJUBLJANSKI VELESEJEM

priređi

kulturno in gospodarsko razstavo „LJUBLJANA V JESENI“

OD 1. DO 10. SEPTEMBRA T. L.

Glasbena razstava — Umetnostna razstava »Slovenska pokrajina« — Higijenska razstava »Mati in dete« — Izseljenska razstava — Ribarska razstava — Arhitektonska razstava — Razstava »Weekend« — Hranilniška razstava — Mednarodna razstava psov 1. in 2. IX. — Razstava perutnine, kuncev, golobov itd. — Razstava koz in ovac 3. do 10. IX. — Tekma harmonikarjev 8. IX. — Od 1. do 10. IX. festival »Slovanski peski«.

50 % popust na železnicah. — Na odhodni postaji zahtevajte rumeno železniško izkaznico, ki stane Din 5.—

Vstopnina na velesejem: vstopnica za enkratni obisk Din 8.— Legitimacija za poljuben večkratni obisk Din 20.—